

ધોરણ : 9 ગુજરાતી

પાઠ : 10

ભારતીય સંસ્કૃતિની સિદ્ધિ

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(1) નીચેનામાંથી કયું વાક્ય બંધબેસતું નથી ?

(ક) વિકૃતિ એટલે સહજ સ્વભાવ

(ખ) પ્રકૃતિ એટલે સહજ સ્વભાવ

(ગ) સંસ્કૃતિ એટલે સહજ સ્વભાવથી ઉપર ઊઠવું

(ઘ) વિકૃતિ એટલે સહજ સ્વભાવથી નીચે પડવું

(2) વિકૃતિઓ ક્યારે ક્ષીણ થતી જશે ?

(ક) માણસમાં વૈજ્ઞાનિક વૃત્તિ જેમ જેમ ઘટતી જશે ત્યારે

(ખ) માણસમાં પશુવૃત્તિ આવતી જશે ત્યારે

(ગ) દુનિયાભરની સંસ્કૃતિનો અભ્યાસ કરવાથી

(ઘ) માણસમાં વૈજ્ઞાનિક વૃત્તિ જેમ જેમ વધતી જશે ત્યારે

(3) (પાઠના આધારે) ભારત પાસે અદ્વિતીય એવું શું છે ?

(ક) માનવસંપદા

(ખ) વિચારસંપદા

(ગ) પ્રાણીસંપદા

(ઘ) વૈભવી રહેણીકરણી

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનોનાં બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

- (1) પ્રાચીન સમયના કોઈ ઋષિ આજે આવે તો તે શું કહેશે ?
- પ્રાચીન સમયના કોઈ ઋષિ આજે આવે, તો તેમને આપણો બાહ્ય વેશ ભલે જુદો દેખાય, પણ તેમને આપણામાં એવું કંઈક જરૂર દેખાશે, જેથી એ ઋષિ કહેશે કે આ મારાં જ બાળકો છે.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનો પરિચ્છેદ વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

ઉપવાસ કરવો એ સંસ્કૃતિ છે. આપણે મહેનત કરીને ખાઈએ છીએ, તે આપણી પ્રકૃતિ છે. આપણે જાતે મહેનત કરવાનું ટાળીશું, બીજાની મહેનત લૂંટીને ભોગ ભોગવતા રહીશું, તે આપણી વિકૃતિ છે.

(1) બીજાની મહેનત લૂંટીને ભોગ ભોગવવાની વૃત્તિને શું કહેવાય?

➤ વિકૃતિ

(2) ઉપવાસને લેખક શું કહે છે?

➤ ઉપવાસને લેખક સંસ્કૃતિ કહે છે.

(3) ‘પ્રકૃતિ’ ને સમજાવવા લેખકે શું કહ્યું છે?

➤ ‘પ્રકૃતિ’ ને સમજાવવા લેખકે કહ્યું છે કે, આપણે મહેનત કરીને ખાઈએ છીએ તે આપણી પ્રકૃતિ છે.

(4) આ પરિચ્છેદને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

➤ સંસ્કૃતિ, પ્રકૃતિ અને વિકૃતિ

પ્રશ્ન : 4 નીચેના પ્રશ્નનો સાત-આઠ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

(1) ‘ભારતીય સંસ્કૃતિની સિદ્ધિ’ પાઠમાંથી ભારતીય સંસ્કૃતિની વિશેષતાઓ લખો.

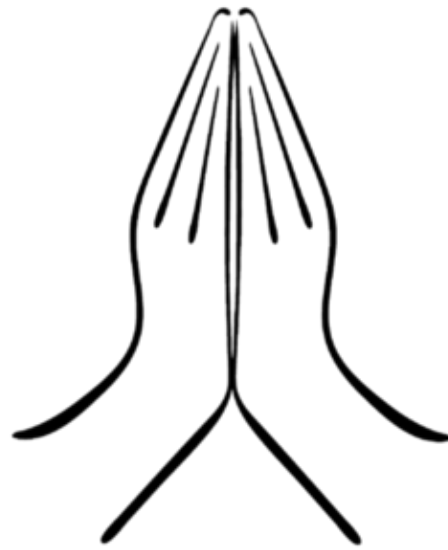
➤ ભારતીય સંસ્કૃતિની વિશેષતા એ છે કે એ મનુષ્યને એની પશુતામાંથી માનવતા તરફ આગળ લઈ જાય છે, કારણ કે એ સંસ્કૃતિવર્ધન છે. તેની પાસે સુંદર વિચાર-વૈભવ અને આધ્યાત્મિક વિચાર-સંપદા છે

ભારતીય સંસ્કૃતિએ શબ્દોની એક અખંડ પરંપરા
જાળવી રાખી છે. શબ્દશક્તિ અસ્ખલિત પ્રવાહરૂપે વિકસિત
થઈ છે. ભાષાઓ બદલાઈ છે, પણ આપણી જ્ઞાન-પરંપરા
ખંડિત થઈ નથી. ભારતીય સંસ્કૃતિએ સ્થળ-કાળના ભેદો
છતાં એકતાનું દર્શન કરાવ્યું છે. ભારતદેશમાં તુલસીદાસજી,
નરસિંહ મહેતા, શંકરદેવ અને માધવદેવ જેવા અનેક
ભક્તજનોએ આપણી ભારતીય સંસ્કૃતિને જાળવી છે.

જે સંસ્કૃતિ. વિભિન્ન ભાષાઓ અને અપાર વિવિધતાવાળા
આ ભારતદેશને એક માને છે, એ જ આપણી ભારતીય
સંસ્કૃતિની સિદ્ધિ અને વિશેષતા છે.

Thanks

For watching